Miłosierdzie, uprzedzenia i Samarytanin

Miłość, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa • Łk 10:25–37

Myśl przewodnia

Miłość bliźniego wymaga krytycznego rozpoznawania uprzedzeń i mądrych działań.

Opowieść i opracowanie dla uczestnika

Przypowieść Łk 10:25–37 wyrasta z rozmowy o przykazaniach miłości Boga i bliźniego. Pytanie „kto jest moim bliźnim?" może służyć ustaleniu, wobec kogo odczuwamy obowiązek. Jezus ukazuje problem z innej strony: bada sposób postępowania człowieka.

Bohater drogi do Jerycha jest bezradny. Kapłan i lewita przechodzą dalej. Nie wiemy, dlaczego postąpili właśnie tak. Samarytanin, który mógł być postrzegany przez Judejczyków jako obcy, wykazuje współczucie i podejmuje kosztowną pomoc.

W opowiadaniu widzimy ciąg czynów: zauważył, podszedł, opatrzył rany, zawiózł do gospody, zapłacił i zapewnił dalszą opiekę. Miłosierdzie jest więc czymś bardziej wymagającym niż współczucie wyrażone słowem.

Miłosierny Samarytanin przekracza podział społeczno-religijny, a pytanie końcowe kieruje uwagę ku postawie pomagającego. Kpł 19:18 oraz 19:33–34 pozwalają zobaczyć, że miłość bliźniego i szacunek dla obcego mają szersze biblijne tło. Pomoc wymaga jednak roztropności i nie może oznaczać nakazu samodzielnego ryzykowania zdrowiem.

Przełóż tę zasadę na sytuacje grupowe: wyśmiewanie nowej osoby, izolowanie ucznia o innych przekonaniach, nierówne traktowanie. W konkretnym kryzysie odpowiedzialna miłość korzysta ze wsparcia dorosłych i istniejących sposobów ochrony.

Cele lekcji

- Wyjaśnia kontekst Łk 10:25–29 i pytanie końcowe z w. 36–37.
- Rozróżnia obserwację tekstu od domysłów o motywach postaci.
- Proponuje możliwą do wykonania odpowiedź na przypadek wykluczenia.
- Wskazuje w tekście odpowiedź na pytanie: Jak zmienia się rozumienie bliźniego w końcowym pytaniu Jezusa?

Przebieg zajęć

Pytanie otwierające — 6 min

Pokaż na tablicy dwa pytania z Łk 10:29 i 10:36. Uczniowie porównują je w parach i zapisują jedną różnicę. Wprowadź kontekst społeczny Samarytan bez stereotypów i bez proszenia o osobiste historie krzywdy.

Lektura i opowieść biblijna — 13 min

Przeczytajcie Łk 10:25–37 oraz wybrane fragmenty uzupełniające: Kpł 19:18; Mt 5:43–48. Zacznij od kontekstu i odbiorców: Rozmówca Jezusa pyta o życie wieczne i o to, kogo ma uważać za bliźniego. Przypowieść kończy się odwróceniem pytania: kto okazał się bliźnim człowiekowi napadniętemu na drodze? Wypiszcie obserwacje tekstu i hipotezy interpretacyjne.

Zrozumienie tekstu — 11 min

Dokonajcie analizy: co autor stwierdza wprost, co wynika z szerszego kontekstu, gdzie zaczyna się interpretacja? Teza dyskusji: Miłość bliźniego wymaga krytycznego rozpoznawania uprzedzeń i mądrych działań.

Ćwiczenie i rozmowa — 18 min

Ćwiczenie: Debata nad scenariuszem: w klasie krąży krzywdząca plotka o osobie z innej kultury. Przygotuj trzy interwencje: bezpośrednią, przez dorosłego i przez zmianę zachowania grupy. Zwróć uwagę na prawo do dobrowolnego udziału.

Wniosek i zadanie rodzinne — 6 min

Na koniec zapytaj: Czy pomoc zawsze wymaga osobistego podejścia do zagrożonej osoby? Przypomnij fragment Łk 10:25–37 i zachęć do rozmowy rodzinnej.

Ćwiczenie uzupełniające

Przedstaw analizę: pierwotne pytanie, postacie, działanie, pytanie końcowe, współczesna analogia.

Pytania i propozycje odpowiedzi

Czy pomoc zawsze wymaga osobistego podejścia do zagrożonej osoby?

Nie. W niebezpiecznej sytuacji można i należy wezwać odpowiednie wsparcie, pamiętając o własnym bezpieczeństwie.

Jak rozpoznać uprzedzenie na podstawie zachowania?

Szukamy odpowiedzi w podanym fragmencie Biblii, z uwzględnieniem kontekstu.

Gdzie przebiega granica bezpiecznej pomocy?

Wniosek powinien być uzasadniony tekstem i uwzględniać bezpieczeństwo oraz godność człowieka.

Jak zmienia się rozumienie bliźniego w końcowym pytaniu Jezusa?

Akcent pada na to, kto działa jak bliźni, przekraczając społeczne granice.

Pomoce dydaktyczne

- Biblia w przekładzie używanym przez prowadzącego
- karta pracy oznaczona identyfikatorem SM-G4-A-26
- ołówek, kredki lub kartka
- plansze, kartki do pracy zespołowej i rekwizyty odpowiednie do ćwiczenia

Wskazówki biblijne i wychowawcze

- W Łk 10:25–37 pytanie dotyczy bliźniego i praktycznej miłości. Unikaj schematów przedstawiających wszystkie postacie jednej grupy narodowej jako złe. | Uzupełnienie IV: W Łk 10:36 Jezus pyta, kto okazał się bliźnim dla napadniętego. Samarytanin jest postacią przekraczającą społeczne uprzedzenia. Ucz dzieci pomagania z udziałem bezpiecznych dorosłych; nie wymagaj narażania się na niebezpieczeństwo ani kontaktowania się z obcymi w sytuacji zagrożenia.
- Oddziel obserwacje zawarte w tekście od wniosków i odniesień współczesnych; pozostaw czas na pytania, także bez odpowiedzi.
- Udział w rozmowie i modlitwie jest dobrowolny. Dziecko może pytać, milczeć i zgłaszać wątpliwości.
- Łk 10:25–29: uczony w Prawie przytacza przykazania miłości Boga i bliźniego. Pytanie o granice pojęcia „bliźni” rozpoczyna przypowieść.

• Łk 10:30–35: kapłan i lewita mijają poszkodowanego, a Samarytanin okazuje mu troskę, organizuje opiekę i ponosi koszt. Tekst nie podaje motywów obu przechodniów — nie wolno ich dopowiadać jako faktów.

• Łk 10:36–37: Jezus pyta, kto stał się bliźnim poszkodowanego. Punkt ciężkości przesuwa się z klasyfikowania ludzi na konkretne działanie miłosierdzia.

• Nie sprowadzaj opowieści do hasła, że dziecko ma bezwarunkowo podchodzić do każdego obcego. Pierwszą mądrą pomocą bywa wezwanie bezpiecznego dorosłego lub służb ratunkowych.

• W dyskusji nie ujawniaj danych osób trzecich. Uczniowie mogą zrezygnować z publicznego wypowiadania się o trudnych doświadczeniach.

• W Łk 10:25–37 pytanie dotyczy bliźniego i praktycznej miłości. Unikaj schematów przedstawiających wszystkie postacie jednej grupy narodowej jako złe.

• Uwagi do interpretacji i bezpieczeństwa: W Łk 10:36 Jezus pyta, kto okazał się bliźnim dla napadniętego. Samarytanin jest postacią przekraczającą społeczne uprzedzenia. Ucz dzieci pomagania z udziałem bezpiecznych dorosłych; nie wymagaj narażania się na niebezpieczeństwo ani kontaktowania się z obcymi w sytuacji zagrożenia.

Kontynuacja w domu

Przedyskutujcie rozróżnienie między udzieleniem pomocy a samodzielnym narażeniem się na niebezpieczeństwo.